

LISZT BULLETTIN

September 2022

Franz Liszt King

Herdenkingsconcert Martyn van den Hoek op zaterdagmiddag 22 oktober 2022 in de Westvest90-kerk te Schiedam, aanvang 14:00 uur

Zoals u middels een nieuwsbrief werd meegedeeld, is onze voorzitter Martyn van den Hoek na een lange, heroïsche strijd op 25 augustus 2022 in Wenen overleden. We hebben daarom besloten het programma van de donateursdag op 22 oktober a.s. ingrijpend te wijzigen. De boekpresentatie van *In het voetspoor van Franz Liszt – Twaalf zweeftochten door Europa* is tot nader order uitgesteld en het leden-voor-leden-concert is vervangen door een openbaar toegankelijk herdenkingsconcert. Het programma wordt verzorgd door vrienden en oud-leerlingen van Martyn. Na een flinke pauze speelt Alexandra Kaptein Liszts transcriptie van Schuberts *Winterreise*, hetzelfde werk dat ook Martyn van plan was tijdens zijn comeback-concert in Zaltbommel uit te voeren en waarover hij vorig jaar nog schreef in ons tijdschrift. Daarna is er tot uiterlijk 17:30 uur een sobere afsluitende receptie en gelegenheid elkander de hand te drukken.

De entree is vrij, ook voor uw introducees. Een vrijwillige bijdrage ter bestrijding van de onkosten is echter meer dan welkom. Het adres van de Westvest-90-kerk luidt: Westvest 90, 3111 BZ Schiedam; zaal open om 13:30 uur. Dicht bij de kerk is ruime parkeergelegenheid.

Programma van het herdenkingsconcert

Openingstoespraak - Christo Lelie

Franz Liszt: *Göttliche Gedanken* - Albert Brussee

Moment van gedenken

Optreden door zes oud-studenten van Martyn:

- Franz Liszt: *Consolation nr. 3* - Yuqi Han
- Frédéric Chopin: *Etude in cis*, opus 25 nr.7 - Geert Omta
- Schubert/Liszt: *Gretchen am Spinnrade* - Myrto Tzelisi
- Frédéric Chopin: *Nocturne in cis*, opus posth. - Jabiz Hafizi
- Franz Liszt: *Petrarca-sonnet nr. 47* - Elizaveta Bochkareva
- Schumann/Liszt: *Widmung*, Franz Liszt: *Wilde Jagd* - Martin Oei

Pauze

- Schubert/Liszt: *Winterreise* (compleet) - Alexandra Kaptein

Alexandra Kaptein speelt de complete Winterreise van Schubert/Liszt

Alexandra Kaptein is geboren op 22 maart 1999 te Enschede en begon op vijfjarige leeftijd haar pianostudie bij Lena Golowinskaja. Een jaar later al won zij de eerste prijs van de pianocompetitie 'Jugend musiziert' in Duitsland. Dit was het begin van een lange reeks nationale en internationale concoursen in heel Europa; niet zelden kwam ze met een mooie prijs naar huis. Na de middelbare school werd Alexandra toegelaten tot het Artez Conservatorium Zwolle. *Cum laude* geslaagd, zet ze momenteel haar piano-opleiding voort bij Frank van de Laar aan het Conservatorium van Amsterdam en hoopt volgend jaar haar Master te halen. Daarnaast begon ze enkele jaren geleden een tweede hoofdvakstudie: Muziektheorie. Ze geeft hiermee een signaal af dat niet zozeer het vlekkeloze pianospel, de glanzende carrière *an sich* centraal staat in haar leven, maar de muziek in al haar structurele, harmonische en interpretatieve facetten zelf.

De foto van Martyn van den Hoek die voor de kist was opgesteld.

Terugblik op de crematie van Martyn van den Hoek

Op 7 september, precies op zijn 68ste verjaardag, is onze voorzitter Martyn van den Hoek in Wenen gecremeerd, nadat hij in de vroege morgen van 25 augustus was overleden. De crematie vond plaats in de Feuerhalle Simmering, het oudste crematorium van Oostenrijk. Het is gelegen schuin tegenover het Zentral Friedhof, waar onder meer Beethoven, Mozart, Schubert, Brahms, Wolf, de Strauss-dynastie en vele andere Weense musici begraven liggen.

Namens het bestuur van de Liszt Kring en als persoonlijke vriend van Martyn – ik ken hem bijna 45 jaar – mocht ik tijdens de uitvaart een toespraak houden. Het was de bedoeling dat die via een live-stream voor iedereen zichtbaar en hoorbaar zou zijn geweest; dat laatste bleek niet het geval, nadat om onbegrijpelijke redenen het geluid van de zoomverbinding was afgezet. Dat was heel erg jammer, want het was een prachtige, intens droeve, maar tegelijk ook deels vrolijke herdenking, helemaal in de geest van Martyn. De vier toespraken werden omlijst door veel muziek: allemaal cd-opnamen van Martyn zelf.

Het werd een niet-traditionele oecumenische kerkdienst onder leiding van diaken Paul F. Röttig,

Feurehalle Simmering, het crematorium van Wenen.

waarin de religieus-filosofische instelling van Martyn en Tomiko goed in doorklonk.

De kist werd op het podium omringd door een bloemenzee, waaronder een bloemstuk van de Franz Liszt Kring. Voordat de kist werd afgesloten werd daar door Martyns nichtje Amber zijn originele doopkaars aangestoken. Bij het wegzakken van de kist aan het eind van de dienst was het Martyns zuster Helma die deze kaars uitblies.

Na mijn toespraak over de relatie tussen Martyn, Liszt en de Franz Liszt Kring, sprak huisarts en vriend van de familie Van den Hoek, Dr. Heimo Vedernjak. Hij belichtte vooral de rol van Martyn voor het Oostenrijkse muziekleven. De heer Radboud Molijn, vriend van Martyn en directeur van de Dutch/Japanese Trade Federation, hield een exposé over de betekenis van Martyn als musicus en mens. Als laatste haalde Helma herinneringen op uit hun beider kindertijd.

Martyn was op cd te horen in werken van Schubert, Mozart en vanzelfsprekend Liszt. Tijdens de live-opnamen van diens Hongaarse Rapsodie nr. 2 werden glazen sekt uitgereikt om nog tijdens de plechtigheid een toast op de overledene uit te brengen. Tijdens het slotgebed door de diaken bleef Martyn – op cd – energiek doorspelen. Toen de Hongaarse steeds meer opzweepende rapsodie overging in de vrolijke *The banjo* van Louis-Moreau Gottschalk werd de kist – met daarop het glas sekt van Martyn – afgezonken. Ondertussen klonk een luid, langdurig, gescandeerd afscheidsapplaus. Een heel bijzonder moment om nooit te vergeten.

Als laatste klonken de troostrijke klanken van Liszts derde *Liebesträum*, ongetwijfeld een postume liefdesverklaring van en tegelijk aan zijn dierbare vrouw Tomiko.

Inmiddels zijn door Tomiko en Helma twee prachtige filmverslagen van de ceremonie op YouTube gezet:

Impressie van de ceremonie op 7 september:

<https://youtu.be/HifvmwOq7zk>

Live opname van de ceremonie op 7 september:

<https://youtu.be/3z59l1tzT4M>

Christo Lelie, vice-voorzitter Franz Liszt Kring

In het Tijdschrift van de Franz Liszt Kring 2022 zal nog een artikel met persoonlijke herinneringen aan Martyn van de hand van Christo Lelie worden opgenomen.

Mijn herinneringen aan Martyn van den Hoek

Eigenlijk kenden Martyn en ik elkaar niet zo heel erg goed; de contactpunten zijn schaars geweest. Toch was hij er altijd, ergens op de achtergrond: een onuitgesproken positief gevoel van achting, van bewondering. En nu hij er niet meer is, voel ik de behoefte daar iets over te schrijven.

We ontmoetten elkander voor het eerst tijdens een huisconcert, vlak na de oprichting van de Franz Liszt Kring georganiseerd door Ad de Rooy, een van de initiatiefnemers tot oprichting van de Kring. Martyn speelde voor de pauze onder andere *Funérailles*, waarna ik na de pauze de *Sonate in b* vertolkte. Tijdens dat concert – ik zal het nooit vergeten – deden zich onder het spelen de eerste symptomen van focale dystonie voor, de gevreesde beroepskwaal die een schaduw over mijn carrière als pianist heeft geworpen. Martyns carrière daarentegen vloog in de navolgende jaren juist als een vuurpijl de lucht in. Hij won in 1986 de Eerste Prijs van het Internationaal Franz Liszt Piano Concours en ontving een jaar later de Nederlandse Muziekprijs. Hij was daarmee de tweede Nederlandse pianist, na Ronald Brautigam, die deze hoge prijs in de wacht sleepte. Twee mijlpalen langs de weg naar internationale erkenning, die inderdaad volgde. En terecht, want in zijn bevlogenheid wist hij met zijn spel het publiek mee te slepen. Bepaalde stukken zoals de *Dante-sonate* en de *Totentanz* van Liszt heb ik zelden beter gehoord dan in zijn interpretatie. In dergelijke stukken was hij op zijn best!

Martyn verhuisde naar muziekstad Wenen, waar ik hem een keer opgezocht heb, wanneer precies weet ik niet meer. Ik herinner me een prettig samenzijn op een mooie zomeravond op het balkon van zijn luxueuze villa in Grossmugl, een dorpje even ten noorden van Wenen, waar hij toen woonde. We hebben geanimeerd gesproken en lekker gesmikkeld, maar daarna was het vele jaren stil en was er geen persoonlijk contact.

Pas toen Martyn in 2017 voorzitter van de Franz Liszt Kring werd, zagen we elkaar weer wat vaker. Hij was een keer bij me thuis om te polsen hoe ik in de Liszt Kring stond en wat hij van me kon verwachten. Ik heb hem toen gezegd dat ik nog best enkele jaren mee wilde draaien, maar hij bestuurlijk niet teveel van me moest verwachten, gezien het feit dat ik vele jaren secretaris was geweest, zowel van de EPTA als van de Franz Liszt Kring, daar heel veel tijd in had gestoken (gemiddeld zeker vier uur per week!) en na mijn pensionering de tijd vond gekomen me geleidelijk aan uit besturen terug te trekken om me beter op inhoudelijke zaken te kunnen concen-

treren. Dat respecteerde hij volkomen.

Desalniettemin was ik blij dat hij tijdens vergaderingen een voorstander bleek te zijn van zoiets als een 'ledendag', waarop, naast een lezing en concert, ook de donateurs zich kunnen laten horen en met elkaar en het bestuur in contact kunnen treden. Een dergelijk samenzijn heeft nu twee keer plaatsgevonden en we zullen trachten dit mooie initiatief door de jaren heen te continueren.

Aan een optreden in het kader van een door Martyn geïnitieerd Liszt-festival op het Utrechts Conservatorium, tijdens welke ik mocht spreken over 'Franz Liszt in/en Venetië', bewaar ik goede herinneringen; de muzikale omlijsting werd verzorgd door enkele muziekstudenten. Ook de succesvolle herhaling van dit lecture-recital in de Italiaanse Ambassade te Amsterdam was door Martyns contacten tot stand was gekomen. De prachtige Fazioli-vleugel die daar staat overtrof mijn stoutste verwachtingen...!

Maar toen, al na ruim een jaar, kregen we het bericht dat Martyn na afloop van een concert in de Gasthuiskapel te Zaltbommel was ingestort en in het ziekenhuis was opgenomen. Hij had al eerder in Wenen een dubbele longontsteking gehad, maar genezen verklaard had hij zijn drukke leven als pianist en pedagoog, wonend in Oostenrijk en werkend in Nederland aan het Utrechts conservatorium, weer opgepakt. Maar opnieuw hadden zijn longen het begeven en de situatie was zo kritiek dat Martyn enkele maanden in coma moest worden gehouden en lang tussen leven en dood heeft gezweefd. Wat heeft hij gestreden zijn aandoening te boven te komen! Wat heeft hij gevochten om weer in de wereld terug te keren en als weleer het podium te beklimmen! Ik heb getracht hem een handje te helpen door hem mijn boek over de Mazeppa-muziek van Liszt op te dragen. Ik weet uit ervaring dat dat mensen soms goed doet en kracht geeft.

De situatie bleef echter penibel en zicht op genezing was er nauwelijks. Na anderhalf jaar lang in ziekenhuizen en sanatoria gelegen te hebben, werd hij in Nederland min of meer opgegeven. Oostenrijkse artsen zagen echter nog mogelijkheden. Met een particulier vliegtuigje werd Martyn opgehaald en onderging na enkele weken in Wenen een longtransplantatie. En toen gebeurde er een wonder! Alles leek ten goede te keren! Van week tot week nam zijn conditie toe, Martyn mocht naar huis, kroop weer achter de piano en af en toe kregen we een huisopname doorgestuurd, waaruit bleek dat de muzikale en pianistische vaardigheden niet verloren waren gegaan.

In verband met de donateursdag in de herfst van 2021 was Martyn zelfs weer naar Nederland gekomen

en ontmoetten we elkaar weer. Zo te zien was hij er weer helemaal bovenop gekomen. Geestelijk ongebroken kwamen zijn woorden als weleer in stromen over zijn lippen. Zijn spel was weliswaar wat minder extravert en flamboyant geworden, maar daarentegen verfijnder en evenwichtiger. Er leek zich een wonder te hebben voltrokken!

Ook in Wenen, toen ik terugkomend van een Internationaal Liszt-symposium in Boedapest hem en zijn vrouw Tomiko opzocht – met dankbaarheid denk ik terug aan de gezellige uren van samenzijn op de Leopoldsberg, vanwaar men een prachtig uitzicht heeft op Wenen en de als een blauw lint zich daardoorheen slingerende Donau – leek alles zich ten goede gekeerd te hebben.

Des te rampzaliger was het te vernemen dat deze korte periode van wederopbloei door de heersende Covid-19 pandemie onbarmhartig werd afgekap. Weer betoonde Martyn zich een dappere strijder, die opnieuw met leeuwenmoed de strijd met het noodlot aanbond. Het verlangen mensen met zijn spel te boeien, te ontroeren, hen de schoonheid van de muziek te openbaren, zal hem de kracht hebben gegeven opnieuw ten strijde te trekken. Hij zei eens tijdens een vergadering dat het zijn overtuiging was dat iedereen een last op zijn schouders kreeg, die voor die persoon te dragen was. Hij zal er vanuit zijn gegaan dat ook die tweede last, die loodzwaar op zijn schouders gedrukt moet hebben, door hem gedragen kon worden en hij uiteindelijk als triomfator te voorschijn zou komen...

Maar helaas, deze keer bleek de overmacht te groot. Wat er ook geprobeerd werd – hulde aan de medische staf van het ziekenhuis die alles wat maar mogelijk was gedaan heeft om hem te redden, hulde ook aan zijn vrouw Tomiko en zuster Helma, die als twee goede feeën menig uur aan zijn bed zaten en met positieve energie getracht hebben het onheil te keren – onze Martyn was niet meer te redden. Gelaten buigen we ons hoofd voor Moeder Natuur, die geeft en neemt. Zei mijn vader, de schoolboekenschrijver H.G. Brussee, op zijn oude dag niet, dat we

allen slechts zijn als zandkorreltjes die op het strand worden geworpen, maar vroeger of later weer terugspoelen in de eindeloze zee? Een mooie beeldspraak die ons allen tot troost mag wezen.

Martyn is niet meer. Maar de herinnering aan deze flamboyante persoonlijkheid met zijn soms wat eigenzinnige, maar vaak boeiende en indrukwekkende interpretaties, zal ons altijd bijblijven.

Hij ruste in vrede!

Albert Brussee

Liszt Utrecht International Franz Liszt Piano competition - de festivalfase

Van 22 tot en met 29 september vindt de zogenaamde festivalfase van het International Franz Liszt Piano competition 2022 plaats. Op 22 tot en met 26 september laten de tien geselecteerde finalisten zich horen in maar liefst vier verschillende programma's: in een All-Liszt pianorecital, in een programma met kamermuziek, als liedbegeleider, en in een All-Schubert recital. Het exacte overzicht wie wanneer speelt, het zogenaamde blokkenschema, kunt u vinden op internet (<https://www.liszt.nl>); daar vindt u ook informatie over de kaartverkoop.

Uit het tiental pianisten worden drie finalisten gekozen, die zich laten horen tijdens de 'Grande Finale' op donderdag 29 september, aanvang 20:00 uur. Zij zullen alle drie Liszt fraaie transcriptie voor piano en orkest van Schuberts *Wanderer-fantasie* spelen, gevolgd door de *Fantasie over Hongaarse volksmelodieën* voor piano en orkest. Het Radio Filharmonisch Orkest staat onder leiding van Christian Reif. Deze finale vindt plaats in de Grote Zaal van TivoliVredenburg, aanvang 20:00 uur (einde ca. 23:15). Kaarten kunnen worden besteld via <https://www.tivolivredenburg.nl/agenda/liszt-utrecht-29-09-2022>.

Redactie: Albert Brussee

Lay-out: Joop Berkhout

Het bestuur van de Franz Liszt Kring wordt gevormd door: Christo Lelie – vice-voorzitter, eindredacteur van het *Tijdschrift van de Franz Liszt Kring*;

Hans Roskam – secretaris; Johan Verrest – penningmeester;

Leden: Albert Brussee (eindredactie *Liszt Bulletin*), Martin Kaptein (sponsorwerving).

Bankrekening NL07 RABO 0365512613 ten name van Stichting Franz Liszt Kring

Bank Identificatie Code (BIC): RABONL2U

Stichting Franz Liszt Kring, Secretariaat: Hans Roskam, Bachstraat 39, 2324 GK Leiden

E-mail: info@lisztkring.nl

www.lisztkring.nl